

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

463

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over *schade in Groningen* (ingezonden 24 oktober 2023).

Mededeling van Staatssecretaris **Vijlbrief** (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 24 november 2023)

Vraag 1

Klopt het dat de memorie van eis van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) in de arbitrage van september 2022 niet is overgelegd aan de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen (PEAG)?

Vraag 2

Klopt het dat in de memorie van eis van de NAM de formele standpunten van de NAM ten aanzien van de versterking van de gebouwen in Groningen is weergegeven en kunt u aangeven hoeveel pagina's het processtuk betreft?

Vraag 3

Bent u er zeker van dat de wijziging van artikel 52g Mijnbouwwet geen kapitale schade toebrengt aan de schatkist van de Staat der Nederlanden en zo ja, kunnen we hiervan de toetsing ontvangen waarbij extensief ingegaan wordt op de gevolgen voor de vergoedingsplicht van de NAM en de gevolgen voor de periode vanaf 1 januari 2020 tot het invoeren van de heffing en de argumenten uitgewisseld in de arbitrageprocedure?

Vraag 4

Kunt u toelichten hoe het heeft kunnen gebeuren dat in de zomer van 2022, dus tijdens de parlementaire enquête en ook in het dossier Groningen waar transparantie uitgangspunt is, door de Minister of de Staatssecretaris is besloten om -anders dan bijvoorbeeld een openbare arbitrageprocedure of een openbare rechtbankprocedure- een slot te zetten op de processtukken, de inhoud van de arbitrageprocedure?

Vraag 5

Is de keuze om een slot op de arbitrageprocedure te zetten alleen uw keuze, of is dit ook besproken of gedeeld met het kabinet of de regering dan wel de Minister-President?

Vraag 6

Zijn er nog andere afspraken gemaakt ten aanzien van de arbitrageprocedure in het kabinet of de regering en zo ja, zijn deze geheim of openbaar en in beide gevallen? Graag ontvang ik een afschrift van die afspraken.

Vraag 7

Klopt het dat een arbitrageprocedure met een slot erop nooit de betrokken bewindvoerders ontslaat van de plicht om de documenten aan de parlementaire enquêtecommissie te verstrekken?

Vraag 8

Is de keuze van een slot op de arbitrageprocedure gemaakt vanwege de fouten van de opvolgend VVD-Ministers in de versterkingsprocedure en specifiek Minister Wiebes in het Akkoord op Hoofdpijnen en de interim-Betalingsovereenkomst Versterken (IBOV)(+)?

Vraag 9

Klopt het dat alle versterkingskosten op grond van artikel 52g Mijnbouwwet en 6:95 BW voor rekening van NAM dienen te komen voor de periode vanaf 1 januari 2020, het publiek worden van de versterkingsoperatie?

Vraag 10

Bent u met mij eens dat onder de Wettelijke Vergoedingsplicht Versterken door NAM voor Groningen, dus op basis van artikel 52g Mijnbouwwet en het Burgerlijk Wetboek, alle versterkingskosten vallen, waaronder maar niet beperkt tot:

- a. Apparaatskosten;
- b. versterkingsmaatregelen;
- c. maatregelen die nodig zijn voor versnelling van de versterkingsoperatie;
- d. maatregelen die nodig zijn vanwege bijzondere omstandigheden;
- e. eventuele andere maatregelen die onder de discretionaire bevoegdheid van de Algemeen Directeur Nationaal Coördinator Groningen (NCG) vallen;
- f. de maatregelen voortkomend uit de PEAG die door NCG zijn en worden geïmplementeerd voor de versterkingsoperatie, waaronder intensivering van de gebiedsgerichte aanpak;
- g. overige kosten, zoals vergoeding immateriële kosten en kosten rechtsbijstand?

Vraag 11

Op mijn vraag of de versterkingskosten 11 miljard euro bedragen, komt u terug met het in rekening gebrachte bedrag bij NAM van 1,1 miljard euro plus nog 4 miljard euro versterkingsgeld voor de periode van 2023 t/m 2028. Ik ben daarom ook gaan rekenen en kom meer in de buurt van mijn bedrag van 11 miljard euro. Op basis van miljoenennota 2024 en 2023 + alle overige versterkingskosten, kom ik uit op: versterkingskosten 2020 (onbekend) + 5.847 miljoen + beleidsmatige ontwikkelingen PEAG+ Apparaatskosten NCG + Bestuurlijke Afspraken 2020 1.5 miljard + Nationaal Programma Groningen 1,15 miljard.

Toelichting 5.874 miljoen euro: namelijk (miljoenennota 2023) voor het jaar 2021 – einde een bedrag van 5.386 miljoen euro plus 461 miljoen euro (bijstelling miljoenennota 2024) = 5.847 miljoen.

Graag uw reactie op de door mij opgevoerde posten. Waar u het niet eens bent met een (volledige) doorbelasting aan de NAM?

Vraag 12

Hoe heeft het kunnen gebeuren dat met de Wiebes-overeenkomsten, namelijk het Akkoord op Hoofdpijnen uit 2018, de IBOV uit 2018 en de IBOV+ uit 2019 met de NAM, de wettelijke vergoedingsplicht versterken door de NAM voor Groningen (hierna ook: WVVNG) is ingeperkt?

Vraag 13

Kunt u aangegeven waarom in het Akkoord op Hoofdpijnen, specifiek vanaf artikel 5.5 is opgenomen dat de apparaatskosten voor personeel, gebruik gebouwen, ICT, externe inhuur medewerkers, programmatuur, gebruik van diensten zoals DICTU van NCG (hierna gezamenlijk: Apparaatskosten) van de

Wettelijke Vergoedingsplicht Versterken door de NAM voor Groningen zijn uitgezonderd?

Vraag 14

Had het onttrekken van de Apparaatskosten van de Wettelijke Vergoedingsplicht Versterken door de NAM voor Groningen niet expliciet gemeld moeten worden aan de Kamer en had dit bovendien niet als staatssteun voor toetsing gemeld moeten worden bij de Europese Commissie?

Vraag 15

Kunt u aangeven wat de Apparaatskosten van NCG zijn voor de publieke versterkingsoperatie, namelijk de periode 1 januari 2020 tot aan het einde, met een onderverdeling van Apparaatskosten in de periode van 1 januari 2020 tot nu en vanaf nu tot het einde van de versterkingsoperatie?

Vraag 16

Kunt u de, vanwege belangen van de Staat der Nederlanden, weggelakte artikelen 5.8 en 5.9 van het Akkoord op Hoofdpijnen alsnog openbaar maken en zo ja, dan graag een kopie en zo nee, waarom niet en kunt u dan tenminste aangeven of hierin ook een beperking van de Wettelijke Vergoedingsplicht Versterken voor Groningen door de NAM is opgenomen en zo ja, voor welke kosten?

Vraag 17

Waarom is de Kamer bij het Akkoord op Hoofdpijnen in 2018 niet expliciet geïnformeerd over het verkleinen van de wettelijke vergoedingsplicht door NAM?

Vraag 18

Hoe heeft het kunnen gebeuren dat in de IBOV(+) de Wettelijke Vergoedingsplicht Versterken door NAM voor Groningen is teruggebracht, namelijk van een niet-limitatieve wettelijke vergoeding van alle vermogensschade en ander nadeel in Groningen naar een limitatief aantal kostenposten van de versterkingsoperatie in Groningen namelijk:

- a. de beoordeling of gebouwen aan de veiligheidsnorm voldoen;
- b. het treffen van maatregelen teneinde een gebouw aan de veiligheidsnorm te laten voldoen;
- c. de kosten van het CVW (wat in functie was tot eind 2019)?

Vraag 19

Waarom is de Kamer in 2018 niet expliciet geïnformeerd over deze (tweede) fundamentele wijziging en afwijking van de wettelijke vergoedingsplicht door NAM?

Vraag 20

Is de Minister in 2018 bij het aangaan van het Akkoord op Hoofdpijnen dan wel bij het aangaan van de IBOV door de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) geïnformeerd dat een inperking van de wettelijke vergoedingsplicht door de exploitant verboden staatssteun aan NAM en haar aandeelhouders is in de zin van artikel 107 e.v. VWEU?

Vraag 21

Is er een verband tussen enerzijds de in de PEAG uitspringende keuze van Minister Wiebes tot het stilleggen van de versterkingsoperatie in 2018 en anderzijds de Wiebesovereenkomsten uit dezelfde periode, waarin het wettelijke kostenverhaal van de Staat op NAM is beperkt?

Vraag 22

Klopt het dat naast de door de PEAG genoemde keuze voor het stilleggen van de versterkingsoperatie met verstreckende gevolgen voor de Groningers, eveneens door Minister Wiebes een fout lijkt te zijn gemaakt met verstreckende gevolgen voor de schatkist?

Vraag 23

Is niet de essentie van een melding bij de Europese Commissie van staatssteun dat de Wiebesovereenkomsten worden getoetst aan verenigbaarheid met de Europese regels van staatssteun en dat dit in essentie zal leiden tot een verplichting van de Staat der Nederlanden om alle versterkingskosten te verhalen op NAM?

Vraag 24

Zou je kunnen stellen dat het op het eerste gezicht lijkt alsof NAM handiger en slimmer is geweest bij het verkleinen van haar vergoedingsplicht voor versterken over de band van de Wiebesovereenkomsten, maar dat deze inperking nietig is voor zover wordt afgeweken van de wettelijke verplichting tot betaling van de versterkingskosten door NAM?

Vraag 25

Is staatssteun gebruikt door de Staat der Nederlanden in de arbitrageprocedure over de facturen op grond van de Wiebesovereenkomsten?

Vraag 26

Gaat de Staat der Nederlanden voor een verhaal van alle versterkingskosten vanaf 1 januari 2020, niet alleen de facturen maken op grond van de Wiebesovereenkomsten?

Vraag 27

Heeft u namens de Staat der Nederlanden al een staatssteunmelding gedaan voor de totale versterkingskosten en de inperking van de Wiebesovereenkomsten en zo nee, is dit er niet een verplichting om dit alsnog te doen op grond van de inzichten van vandaag?

Vraag 28

Was het niet nuttig en eigenlijk essentieel geweest als de PEAG en ook de Kamer op de hoogte was gebracht van de gevolgen van de Wiebesovereenkomsten voor het verhaal van versterkingskosten op NAM en de mogelijkheid om dit via een staatssteunmelding bij de Europese Commissie alsnog recht te zetten?

Vraag 29

U heeft zoals ook eerder aangegeven dat via het gashuis uiteindelijk een 30 (NAM): 70 (Staat der Nederlanden) verdeling van de kosten ontstaat. Klopt het dat in 1963 een verdeling van de kosten is afgesproken op 60 (NAM): (40) Staat der Nederlanden. Kunt u het verschil toelichten?

Vraag 30

Kunt u, in dat kader, nog eens toelichten waarom de verhouding 70 tot 30 procent is zoals u aangaf, bijvoorbeeld bij de niet denkbeeldige situatie dat er weinig tot geen baten zijn voor NAM en wel versterkingskosten voor rekening van NAM?

Vraag 31

Zijn in het Ministerie van EZK maatregelen genomen vanwege de uitkomsten van de PEAG ten aanzien van het kerndepartement?

Vraag 32

Gezien de inhoud van de Wiebesovereenkomsten, het integriteitsonderzoek en de uitkomsten van de PEAG ten aanzien van het kerndepartement, kunt u de Kamer ervan verzekeren dat de onderhandelingen met Shell en Exxon niet worden gevoerd door een of meer medewerkers die de Wiebesovereenkomsten hebben geschreven of onderhandeld met NAM en haar aandeelhouders en zo nee, kunt u hiertoe maatregelen nemen?

Vraag 33

Gezien de inhoud van de Wiebesovereenkomsten, het integriteitsonderzoek en de uitkomsten van de PEAG ten aanzien van het kerndepartement, kunt u de Kamer ervan verzekeren dat u op het verhaal van de totale versterkingskosten en ook het doen van een staatssteunmelding niet wordt geadviseerd door een of meer medewerkers die de Wiebesovereenkomsten hebben

geschreven of onderhandeld met NAM en haar aandeelhouders en zo nee, kunt u hiertoe maatregelen nemen?

Vraag 34

Met de focus op de versterkingsoperatie en het afwikkelen van schade, is het niet beter om -naast de huidige DG voor Groningen- een apart tijdelijk DG op te richten waarin de versterkingskosten en kosten door schade worden verhaald?

Vraag 35

Kunt u toelichten hetgeen u op 12 oktober 2023 in de Kamer aangaf, namelijk dat de IBOV per 1 juli 2023 niet meer van toepassing is op de versterkingsoperatie vanwege de heffing die is opgenomen in de Tijdelijke wet Groningen?

Vraag 36

Bent u met mij eens dat een van de twee wettelijke grondslagen voor verhaal van de versterkingskosten fundamenteel worden aangepast met het wetsvoorstel (kamerstuk 36 441), waarbij in het voorstel bijvoorbeeld wordt verwijderd de tekst dat de «houder van de winningsvergunning Groningenveld neemt alle noodzakelijke maatregelen om de gevolgen van een zwaar ongeval voor mens en milieu te beperken»?

Vraag 37

Bent u met mij eens dat het oorspronkelijke wetsartikel 52g kan blijven staan zo lang er schade ontstaat of versterking nodig is en zo nee, kunt u uitleggen wat hierop tegen is?

Vraag 38

Bent u bereid zorg te dragen dat er een externe heroverweging plaatsvindt van de recente Kamerstukken van 5 oktober 2023 (Kamerstuk 36 441), met name het schrappen van artikel 52g Mijnbouwwet, een en ander om potentiële miljoenen of miljardenschade over de afgelopen jaren en nog te vergoeden kosten door NAM te voorkomen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 39

Kunt u aangeven waarom er geen beslag is gelegd onder NAM voor de ingehouden substantiële betalingen op de facturen en waarom er geen staatssteunmelding is gedaan voor de versterkingskosten in de Wiebesovereenkomsten?

Vraag 40

Kunt u de Wiebesovereenkomsten waarmee u bij uw aantreden geconfronteerd werd met de kennis van nu beschouwen en aangeven of u de Wiebesovereenkomsten anders had geschreven voor wat betreft het verhaal van de versterkingskosten?

Vraag 41

Kunt u aangeven waarom er naast de arbitrage met als eiser NAM, niet ook een juridische procedure door de Staat der Nederlanden voor de volledige versterkingskosten is ingesteld. Bent u bereid dit alsnog te doen?

Vraag 42

Kunt u aangeven of u, met de kennis van dit moment en de vragen hier gesteld, tot de conclusie komt dat er alsnog een verplichte staatssteunmelding moet worden gedaan vanwege de Wiebesovereenkomsten?

Vraag 43

Kunt u door het advocatenkantoor dat u inzake de onderhandelingen adviseert (en niet betrokken is geweest bij de Wiebesovereenkomsten) laten uitzoeken of het doen van een staatssteunmelding gunstige gevolgen heeft voor de arbitrageprocedure door bijvoorbeeld het verlies van belang of het stoppen hiervan vanwege de arbitrageafspraken uit medio 2022, ook gezien het integriteitsonderzoek bij directie Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ) bij het onderdeel wat deze arbitrageprocedure heeft voorbereid?

Vraag 44

Kunt u aangeven welke andere belanghebbenden een staatssteunmelding over de Wiebesovereenkomsten kunnen doen bij de Europese Commissie?

Vraag 45

Kunt u er voor zorgen dat de procedure voor artikel 52g Mijnbouwwet, Kamerstukken van 5 oktober 2023 (Kamerstuk 36 441) met spoed aangepast wordt door intrekking dan wel een andere wijze van aanhouding en waarbij u extern onderzoek laat uitvoeren of dit wetsartikel zonder enig risico voor de staatskas, de arbitrageprocedure en de wettelijke vergoedingsplicht versterken door NAM voor Groningen kan worden aangepast?

Vraag 46

Kunt u de Kamer met spoed informeren over de stand en planning van de arbitrageprocedure en het doen van een staatssteunmelding?

Vraag 47

Kunt u aangeven welke verbeteringen binnen het Ministerie van EZK zijn doorgevoerd of welk traject hiervoor is ingezet, naar aanleiding van de opmerkingen die door de PEAG zijn gemaakt over het Ministerie van EZK met punten die verbeterd zouden moeten worden, bijvoorbeeld het niet informeren van de politiek bestuurder of het nemen van ambtelijke beslissingen die politiek bestuurlijke afstemming hadden moeten hebben?

Vraag 48

Kunt u er voor zorgen dat er in de adviezen die uitgevraagd en aan u gegeven worden voor de staatssteunmelding, arbitrage en onderhandelingen met NAM en haar aandeelhouders, zich geen filters van medewerkers bevinden die betrokken zijn geweest bij het schrijven of onderhandelen van de Wiebesovereenkomsten of die onderdeel uitmaken van het integriteitsonderzoek?

Vraag 49

Kunt u deze vragen elk afzonderlijk beantwoorden?

Vraag 50

Kunt u deze vragen met spoed, maar in elk geval ruim voor 22 november 2023 beantwoorden?

Mededeling

Op 16 oktober 2023 heeft het lid Van Haga (Groep van Haga) tijdens de begrotingsbehandeling EZK schriftelijke vragen ingediend aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (kenmerk 2023Z17508). Op 24 oktober 2023 heeft het lid Van Haga een nieuwe set schriftelijke vragen ingediend over schade in Groningen (kenmerk 2023Z18154). In verband met de complexiteit van de vragen en de benodigde afstemming kunnen deze vragen niet binnen de gebruikelijke termijn van drie weken worden beantwoord. Ik zal uw Kamer zo spoedig mogelijk de antwoorden op de vragen doen toekomen.